

Kommentarer till utkastet

”Från ord till handling – på väg mot en nationell biblioteksstrategi” utifrån Kriminalvårdens perspektiv på biblioteksverksamhet riktad till häktade och intagna

Demokrati

Häktade och intagna (hädanefter används begreppet ”klienter”) omfattas av bibliotekslagen precis som alla andra medborgare och andra som vistas tillfälligt eller söker asyl i Sverige. När du är frihetsberövad inskränks ditt handlingsutrymme avsevärt, men något du alltid kan göra är att läsa böcker på olika sätt. Därför är det viktigt att klienter har tillgång till reguljär biblioteksverksamhet på något sätt, innefattande de sätt varpå det finns särskilt stöd för prioriterade målgrupper.

I utkastet står:

IB:s främsta kommunikationskanal interbib.se, som vänder sig till slutanvändare och bibliotek, är i behov av teknisk och språklig utveckling. Verksamheten omfattar idag inte litteraturstöd och läsfrämjande insatser för utbildnings-biblioteken och tjänsterna används i olika grad. Ett exempel på detta är fängelsebiblioteken med kriminalvården som huvudman.

Kriminalvården har många klienter som har läs- och skrivsvårigheter, annat modersmål än svenska eller är läsovana. Därför behövs en god kontakt både med MTM och IB.

Tillgänglighet

Tillgängligheten är självfallet ett problem för den som är frihetsberövad. Klienten kan inte själv ta sig till biblioteket – därför behöver biblioteket antingen finnas på anstalten eller häktet eller komma dit. Bibliotekariens roll är viktig både som isoleringsbrytande åtgärd i häkte men även som en möjlighet för klienterna att få ett bra stöd för att närma sig att läsa böcker. Tillgängligheten ser mycket olika ut i landet eftersom det är enskilda avtal med respektive kommunbibliotek. Den är inte jämlik. Fyra anstalter/häkten har en av Kriminalvården anställd bibliotekarie.

Utbildning

Många av Kriminalvårdens klienter läser in sin grundskoleutbildning under tiden de avtjänar sitt straff. Precis som i skolan i frihet är samarbetet mellan lärare (lärcentrum) och biblioteket olika från anstalt till anstalt. Något som gör det extra svårt för klienter är den mycket begränsade tillgången till att använda internet i undervisningen.

Läsning

Många av Kriminalvårdens klienter är ovana läsare. Biblioteksverksamhet på anstalter och häkten är en stor möjlighet för att flera av dem ska utveckla sitt eget läsande, något som kan vara till stor hjälp på många sätt när de sedan kommer ut i friheten. Kriminalvården vill bryta den onda cirkeln av återfall i brottslighet och att klienten ska komma bättre ut. Att kunna läsa, söka och ta till sig information är en del av det.

Digitalisering

Kriminalvårdens klienter har inte tillgång till internet annat än om de studerar i Lärcentrum. Även där är tillgången mycket begränsad. Därför är bibliotekariens roll mycket viktig, för att kunna stödja myndighetens klienter i deras informationssökning.

Infrastruktur

I utkastet står:

ÖVRIGA BIBLIOTEK

Special-, sjukhus- musik- och fängelsebibliotek med flera.

Fängelsebibliotek

Fängelsebibliotek är bibliotek inom kriminalvården, för både interner och personal, men fängelsebibliotek nämns inte i bibliotekslagen. Kriminalvården är enda huvudman för fängelsebiblioteken men behandlar dessa olika. Interner på skilda fängelser har ingen likvärdig tillgång till bibliotek, och personalen har inte samma tillgång till vetenskapliga publikationer inom sitt område som högskolorna.

Här står det fel i utkastet. "Fängelsebiblioteken" eller biblioteksverksamhet på anstalter och häkten, är till för Kriminalvårdens intagna och häktade. Personalen har tillgång till ett nationellt myndighetsbibliotek, som alltså sorteras under specialbiblioteken och är en separat verksamhet.

Kriminalvården har dels egna anställda bibliotekarier, men på de flesta anstalter och häkten sköts biblioteksverksamheten genom avtal med kommunerna där de ligger. Det behövs ett förtydligat ansvar och kravställning på vad biblioteksverksamheten ska uppfylla. Det är ett problem att anstalts- och häktesbiblioteken inte tas upp i bibliotekslagen.